

**SZERKESZTI AZ UNIO-I TAGJÁIBÓL
ALAKULT SZERKESZTŐBIZOTTSÁG
CUPRINSUL**

Lucru de zile.

Domizio Torrigiani

— : Confesiuni despre primele impresii in loja.

dr. M. S. t. : Omul.

Recenzie de cărți.

Serbarea Ioan din Arad.

Marele maestru al Grande Loge de France in România.

Francmasoneria în Tara.

Stiri din lumea intragă.

TARTALOM

Munkanaptár.

Domizio Torrigiani.

— : Vallomás a páholyban szerzett
első benyomásokról.

dr. M. S. t. : Az ember.

Könyvismerletés.

Az aradi János ünnep.

A Grande Loge de France nagymestere
Romániában,

Belföldi szabadkőművesség.

Hírek a nagyvilágból.

INHALT

Arbeitskalender.

Domizio Torrigiani.

— : Bekenntnis über die erste Impression
in der Loge.

dr. M. S. t. : Der Mensch.

Buchbesprechung.

Der arader Johannisfest

Der Grossmeister der Grande Loge de France
in Rumänien.

Inländische Freimaurerei,

Nachrichten aus der ganzen Welt.

K I A D Ó

Bognár és Szántó

**Erdélyi Kereskedelmi
Részvénytársaság**

Rum-, likör-, cognac-gyár.

*

Bor- és sörnagykereskedés.

*

Borszesznagykereskedés.

Cluj, Cal. Reg. Ferd.

Nr. 68-70-72-77

Minden külföldivel vetelkedő

Kiváló minőségű

szövegeteit és posztóit ajánlja

mérsékelt szabott áron

SCHERG VILMOS & Co. S. A.

Gyári lerakata:

Cluj,

Calea Regele Ferdinand 24.

TESTVÉRISÉG

KÉZIRAT SZABADKÖMŰVESEK SZÁMÁRA

DOMIZIO TORRIGIANI

Florenzből jön a szomorú hír, hogy az Olasz Nagy Oriens utolsó Nagymestere, Domizio Torrigiani ügyvéd, volt szenátor ör. kel.=be költözött. 1918-ban lett Ernesto Nathan utóda a nagymesteri székben. Amikor a fascismus a demokrácia ellen tört, annak legelkeseredettebb ellensége lett. Már 1921 decemberi köriratában, 10 hónappal a fascismus Rómába vonulása előtt, tiltakozott minden terror=cselekedet ellen és kérte a fascióhoz tartozó tt.=eit, hogy tartózkodjanak minden erőszaktól. Majd a szabadkőműveség ellen megindult erőszakosságokkal szemben a legerélyesebben szállt síkra, sajnos eredménytelenül és volt bátorsága a fascistust a szabadkőművességgel összeférhetetlennek jelteni ki. Már ekkor megkezdődött üldöztetése. Azonban az a kísérlet, hogy bekeverjék a Cabello—Zanziboni ügybe, nem sikerült ugyan, de azért később mégis bíróság elé idézték. Torrigiani ekkor külföldön tartózkodott és barátai tanácsa ellenére, igazának tudatában mégis hazament, jelentkezni a bíróság előtt. És amint várható volt, minden szabályos eljárás mellőzésével, adminisztratív uton a Lipari szigetekre, Ponzaba száműzték, hova a legnagyobb gonosztevőket szokták elhelyezni. Itt súlyos szembaj lepte meg, mire nagykesőn megengedték egy középolaszországi kórházba szállítását, ahonnan rövid idő múlva ismét vissza szállították a száműzetésbe. Több évi súlyos szenvedés után megváltás lett számára az ör. kel.=be elhivatása. A legritkább példája volt ama keveseknek, kik meggyőződésüktől még a fenyegetés és erőszak nyomására sem térnek el és készek ennek következményeit a martíromság árán is viselni.

A legnagyobb hála és tisztelet kíséri az emberiség e nagy példaadójának emlékét.

Az ember

Előadás a Bethlen Gábor-□-ban

Az örök=ember életében, az ember élete, az idő végtelenségéhez viszonyítva elenyésző kicsi. Az embernek, aki térben és időben, szervesen belekapcsolódott a világmindenségbe, egyetlen, legnagyobb problémája saját maga, a testi és lelki énje. Az ember megismerésének kérdése, a minden idők emberét egyaránt foglalkoztatta. „Ismerd meg tennmagadat“, ez a felírás diszlett a delfi Apolló templom homlokzatán, amely felírás körvonalazta az ember feladatát, de egyben kötelességét is. A tudomány minden ága egyetlen magasztos, nagy cél felé vezet, az ember természetének mivoltának a megismerése felé. Valóban lehet-e vonzóbb valami, mint megismerni saját magunkat, a multunkat, megismerni az örök=embert, azt a sajátságos, különös lényt, aki magát büszkén a világ urának vallja. A gondolkodó ember előtt önkénytelenül merül fel a legnagyobb probléma: az élet problémája. Az egyén élete, egyetlen láncszeme az emberiség életének, összekötő kapcsoló a végtelen mult és jövő között. Az ember felbecsülhetetlen örökség jogos tulajdonosa, minden, amit évezredek hosszu során át ember teremtetett, épített, amit tanult, igazságok, amiket ősei, a természet örök törvényszerűségei alapján az ismeretek világosságába állítottak, az mind az övé. Ilyen gazdag örökséggel felruházva indul el az ember földi útján, s mégis teljesen járatlan ut elé kerül, előtte a végtelen, a fitok, s az élet parancsoló, szigorú törvénye szerint pedig tovább kell haladnia a parányi lét alatt, új igazságokkal gazdagított örökségét utódjának át kell adnia.

Ha visszatekintünk az emberiség végtelen multjára, mélységes fájdalom kell, hogy elfőljön bennünket. Látni a gyarló ember küzdelmét befelé a lelkében, kifelé a végtelennel szemben, hányszor elbukik, milyen mérhetetlen erőmegfeszítések árán jut el odáig, míg az igazság egyetlen atomját, a mindent körülvevő homályból kikristályosíthatja. Minden nehézségek dacára, mégis csak kibontakozóban van az építmény, amelyet milliók meg milliók, atomként hordtak össze. Az emberiség munkájából pedig csak az maradhat meg, ami abszolút és igaz, minden, ami gyarló és tökéletlen, visszahanyatlík a semmiségbe. Az örök=érvényű épület a tudomány, a szellem műve, a természet örök törvényeinek, igazságainak az ismerése. Ez az, amit az őseink örökségképen reánk hagytak, amihez joga van az embernek, csupán a kezét kell kinyújtania utána. Sajnos, az ember nem veszi észre, vagy nem tudja észrevenni, hogy mi az, amit ebből a változatos, színes világból szemlélni, magáévá tenni érdemes. Az emberek nagyobb tömege úgy van a világ nagyszerű kiállításán, mint a művészetben járatlan képtár-látogató, nézi, de nem látja az igazi látnivalókat, értékeket. Valóban művészet kell az élet gazdag, végtelen tárházának, a rövid földi lét alatt való okos és helyes áttekintéséhez, — átéléséhez. — Mindenek előtt világosan tudnunk kell azon igazságot, hogy az ember csak rövid idejű, futó látogatója ennek a szírtes világnak, a végtelen semmiségünkben egy pillanatot az életünk, mialatt eszmélni képesek vagyunk. S általában mégis ezen rövid, csodálatos életet oly értelmetlenül, haszontalanul használja fel az ember. Hazug eszmék hiábavaló küzdelmében tartalmatlanul él, miközben az igazi nemes élet-ideált könnyedséggel elhanyagolja. Az ember félreérti a helyzetét, ami által komikussá, jóvátehetetlensége miatt tragikussá válik az ember sorsa. Kellő távlatból figyelve az embert, annak szereplését a földön, a világ e nagy színpadán, tényleg neveléses, okvetetlenkedő operette figura. Az emberiség életében oly mindennapi háborúk tényleges szenvedő szereplőinek leg-

nagyobb része békés ember, ki nem akar háboruzni és mégis gyilkolja egymást, itt éhhalállal küzd az ember, míg amott az ember elégeti az ennivalót. Semmiből készült átléphetetlen határokat rögtönöz az ember, amelyen keresztül csak épen az ember nem mehet, de a hang, a gondolat zavartalanul lépi át azokat. Tökéletlen, emberek által csinált törvényeket követ és kényszerít az ember az emberekre, miközben a természet örök-törvényét, amely előbb volt, mint maga az ember és végtelen érvényű, elhanyagolni próbálja.

A tudománynak az az ága, amely magával az emberrel foglalkozik, az emberi organizmus titkait kutatja, bizonyára nagyon régi, talán mint maga az ember. Az emberi organizmus megismerésében nemcsak a tudásvágy vezette az embert, hanem bizonyos egoizmus, az élethez való ragaszkodás, a haláltól való félelem. Ebből az egész színes világ mindenségéből az emberre nézve kizárólagosan csak az ő élete fontos, ami az ő világát jelenti. Az egyén szempontjából az ő élete az egyetlen realitás, a rajta kívül álló világot csak annyiban és úgy érzékeli, amennyiben a világ, — a külső események, — rá észrevehető ingert tudnak gyakorolni.

Mielőtt az emberi organizmusról szólnék, röviden megemlíteni kívánok két mozzanatot, az ember megismerésének történetéből. A XVI. század negyvenes éveiben tűnik fel egy nagy egyéniség, a belga származású Vesalius András, aki az emberi organizmus kutatásait a helyes utra tereli. Vesalius nem volt a fantázia embere, az ő nagysága abban az egészséges merészségben rejlett, hogy a tudományos, valamint a laikus világ teljes megbotrányozása dacára, hozzákezdett a holttestek felboncolásához. Kezdetben titokban temetőkből, vesztőhelyekről szerzett hullákat boncolt. Hihetetlen energiával dolgozott, haladt az általa megkezdett helyes uton. 28 éves volt, amikor megjelent 2 kötetes munkája. (De humani corporis fabrica.) Ez az első komoly, összefüggő leírása az emberi testnek. Vesalius érdeme a helyes utmutatás, amelyen az utána következő tudományos világ oly messzire jutott. A Vesalius nyomdokain haladva alakultak ki a komoly, tudományos értékkel bíró anatómiai ismereteink.

Az emberi organizmus titkainak kikutatásában felbecsülhetetlen értéket jelent a microscopium felfedezése. A nagyítót a XVII. században fedezik fel. Hogy kié az érdem, az nem tudjuk, a hollandus Janssens Drelbelt, vagy az olasz Galilei-é. Az emberiség természetesen nem ismerte fel azonnal a találmány nagy jelentőségét. A microscopium a tudományos kutatásokban, az őt megillető helyet csak a XIX. század utolsó évtizedeiben foglalja el. A microscopium segítségével megelevenedik az ember előtt a microcosmos, az a végtelen világ, ami addig az emberi szem láthatárán alul volt. Velé újabb lehetőségek, újabb tudomány-ágak kapui nyílnak meg. A sejt-szövettan, bacterologia. Lázás munka indul meg, az addig ismeretlen új utakon. Az emberi szervezet tüzetesebb vizsgálat tárgya lesz. Az egyneműnek látszó testrészekből, millió meg billió önálló részecske bontakozik ki. Az élet titkát-lényegét a sejtekben kezdik keresni. Világosság derül a fogamzás, az új egyén keletkezésének rejtélyére. Megismerik ezen a téren is a valót, hogy az élet kezdetét az apai és anyai felsejtek-ivarsejtek találkozása, egygé olvadása képezi. Kialakul a fejlődéstan tudománya, az a csodálatos ut, amelyen a szabad szemmel még nem látható megtermékenyített petesejt, végig halad a születésig és tovább, míg kifejlődik az ember. A mai tudásunk szerint az ember 200–300 billió önálló egyedből, sejtből áll. Az ember egy tökéletesen megszervezett szervezet; hol minden egyed számon van tartva. Minden élő sejtnek, szigorúan körege dolgozni, mert van. Oly kérelhetetlenül szigorú ez az abszolút, örök-törvény, hogy menthetetlenül megsemmisül az a sejt, amely nem végzi a kötelességét, vagy jogait nem gyakorolhatja.

Az egészséges szervezet, a legtökéletesebb társadalom. Amíg e társadalom minden egyes tagja külön-külön elvégzi a maga dolgát, rendeltetését, addig az emberi szervezet a legcsodálatosabb harmóniát tükrözi vissza, ezt a harmóniát szoktuk röviden egészségnek nevezni. Ahoz pedig, hogy a 200—300 billió sejt alkotta társadalom: ember ezt mondhassa magáról, nem kevesebb szükséges, mint az, hogy külön-külön, minden egyes parányi sejtecskének meglegyen mindene, amire csak szüksége van s mindenik pontosan, becsülettel dolgozzék. A gyomor bélvonalozott jogai és kötelességei vannak. Joga van az élethez, mert van; kötelező tractus emésztő sejtjei rendszeren termelik az emésztő nedveket. A megemésztett sejtétel zavartalanul a chylus erekbe jusson, a májsejtjei ébein ellenőrzik a táplálék minőségét és mennyiségét, pl. annyi cukrot engedjenek át az általános vérkeringésbe, amennyi a szervezet sejtjégeit optimálisan kielégíti. A szív pontosan és egyenletesen szállítsa ezt a jól előkészített, ellenőrzött folyékony tápanyagot a szervezet legutolsó dolgozó sejtjéig is. Nem kevesebb, mint 20 billió sejt munkás, vörösvérsejt, végzi a szervezet oxigén ellátását, tüdőből viszi az élet legfontosabb kellékét az oxigént a sejtekig, jövet hozza a sejtek életére káros széndioxidot. A szív által hajtott vértömeg áthalad a veséken, az emberi test szűrőjén, amelyek mindazok ami még káros és felesleges anyag, a vérből kiválasztják és eltávolítják. A vörös csontvelő valóságos gyártelepe a vörösvérsejteknek, ahonnan a kb. 8 napot élő vörösvérsejt utánpótlása történik. Míg a kivénült vörösvérsejtet a lép tartja magába vissza. Hosszadalmas volna felsorolni a szervezet számtalan mirigyének változatos munkásságát, amelyeknek jelentősége felbecsülhetetlen. Végül most csak futólag említem meg a szervezet legfontosabb, legnevesebb részét, az agyvelőt és az idegrendszert, amelynek munkája a legnagyobb rejtély, pedig éppen a fejlett idegrendszer az, ami az embert emberré teszi.

Nem véletlen, hogy olyan időkben, így napjainkban is, amikor az alig 2 milliárdot számláló emberi társadalom válságokkal küzd, a felelős egyéniségek összehasonlítást tesznek az emberi társadalom és az ember szervezete között. Menius Agrippáról, a híres római államférfiuról is fel van jegyezve, hogy amikor Róma lakosai valamelyes elégedetlenség következtében a várost elhagyták, hogy meggyőzze őket cselekedetük helytelenségéről és visszatérésre bírja, beszédet tartott a gyomorról, a gyomor feladatáról az ember szervezetében. Azt az igazságot fejtette, hogyha a gyomor felmondja a szolgálatot, az egész szervezet összeomlása lesz a következmény.

A gazdasági életünkről mostanában mindenféle sok szó esik, amelyet nagyon találan, az emberi társadalom vérkeringésének szoktak nevezni. A hasonlat csak annyiban hibás, hogy a beteg emberi szervezetet akarják vagy gondolják az emberi társadalomhoz hasonlítani és nem megfordítva. Az egészséges emberi szervezet sejtársadalma minden körülmények közt követendő mintaképe lehet az emberek társadalmának. Az emberi társadalom vezetői, agyveleje, a legtöbb esetben hatalmuk fényétől elvakulva, nem látják, hogy az általuk csinált törvények mindaddig tökéletlenek és hibásak, amíg azok nem állanak szerves ritmusban a természet örök-törvényével.

Az ember nem ura ennek a világnak, hanem éppen olyan törvényszerűsége annak, mint bármely más, akár élettelennek ítélt anyaga. Az ember a természet törvényének szenvedő alanya. Ha a kémia segítségével próbáljuk analizálni az embert, kiderül hogy az emberi test 70-75% viz, a többi része is egészen egyszerű, különféle anyagoknak a keveréke. Az anyag pedig úgy a szervezetben belül, mint azonkívül, végzi az ő örök munkáját a fizikai, kémiai s más természeti törvények értelmében. A szervezetünket alkotó anyag nem a miénk, ami ezen felül van,

az a lélek, ami bizonyára olyan örök, mint maga az anyag. A lélekkel szoktak azonban a legmostoháiban bánni, pedig a lelki, szellemi élet terén szabadabb keze van az embernek. A szellem termelte értékek örök=életűek, elfecsérelhetetlen öröksége az örök=embernek.

Az emberi szervezet életéhez a legelső és legfontosabb kellékek az oxygenium és víz, ami azonban minden egyes részére korlátlan mennyiségben szabadon rendelkezésére áll. A vegetatív élet főbb feltételei általában könnyű módon megközelíthetők. Az ember is, ép úgy mint a szervezet parányi sejt=egyede, szinte mondhatom, készen odaszállítva kap meg mindet, ami elsőrendű életszükséglet. Az ember azonban a legtöbb esetben nem gondol arra, hogy azok az egyszerűbb első-másodredű szükségletek, sok=sok ember szorgalmas, az egész társadalom érdekében förtént munkájának az eredménye. Ha kikapcsolom egy pillanatra a mindenedható pénzt, amivel a szükségleteket, sőt ezen felül is mindent meg tud szerezni, fizetni az ember, lássuk csak úgy nagy általánosságban, hogy mi mindent fogad el az ember a társadalom főbb tagjaitól és mit ad érte. Ha a mi viszonyainkat veszem alapul, föltétlen szükségünk van 2=3000 caloria értékű élelemre. A minden-napi kenyér, ami naponta asztalunkra kerül, gondoljunk csak utána, hány embernek a tevőleges akarása=, munkája=eredménye. A földmivelőtől a személyzetünkig, aki azt asztalunkra helyezi. A reggeli kávénk, amíg azt a tengeren túl előállítják, s hozzánk juttatják élvezhető formában, a cukor, a répától a gyárig s onnan tovább, míg elhasználjuk. A tej, a takarmány előállításától s az a fa, aminek segítségével főzünk és melegítjük szobánkat, mennyi előtünk ismeretlen ember munkáját igényelte. Ami kényelmünk a lakásunk, ágyunk, villanyunk, fürdőszobánk, a ruhánk stb. S hol van még a szellemi igényeszorakozás. Felsoroltam egy pár dolgot, abból a sok mindentől, amit a magunk kényelméért nemcsak elfogadunk a társadalom tagjaitól, hanem már meg is követeljük azokat. Vajjon mit ad, vagy az emberek igen tekintélyes része egyáltalában ad-e valamit mindezekért? Nem akarok szólni a társadalmunk szégyenfoltjáról, büneiről=, a munkanélküliekről, de elítélem a munkakerülőket. A kötelező munkavégzésnek egyetlen kényszerét ismerik el általában még a jobbérzésű emberek is, a szükséglet és a testi nyomort. Az embert általánosságban a munkakerülés jellemzi, s ha el is végzi úgy, ahogy a dolgát, annyi panasszal, annyi unalommal teszi azt. Azonban van valami, ami után előszeretettel törekednek az emberek, ez a hatalom, ezen törekvésében ütközik ki az emberből az a bizonyos hazug elképzelés, hogy ő urnak, a világ urának született. Az ember azonban a sokszor erőszakosan megszerzett hatalmát nem a társadalom, hanem egyéni, kicsinyes céljaira használja fel. Vajjon a társadalom által fizetett hivatalnokok, minden körülmények közt teljes mértékben a társadalom céljait szolgálják-e? Ha az ember mindennap leszámolna a saját lelkiismeretével, ismerve az abszolút törvényt, a jog és kötelesség kiegyensúlyozott helyzetét, talán szerencsésebben be tudná illeszteni a saját kicsi figuráját a társadalom életébe. Ha megelevenednék szemünk előtt láthatólag az az ember=tömeg, amely külön, a mi jólétünkért, kényelmünkért dolgozott, s ha mindazt a sok értéket, testi és szellemi munkát nem lehetne néhány pénznek nevezett fémdarabbal vagy papírral megfizetni, föltétlenül érezné az ember az abszolút kényszert, hogy ereje és tehetségéhez mérten neki is szüntelenül dolgoznia kell embertársaiért, akik őt anyai minden jóval elhalmozták. Azt hiszem, hogy azok, akik természettudományokkal foglalkoznak s különösen, akik az emberi szervezet titkaiba beletekinteni próbáltak, azoknak szabad az embert, a társadalom egyedét, az emberi organizmus egyedéhez, a sejthez hasonlítani. Igaz, a szervezet sejtfjei nem pénzzel, hanem kötelesség teljesítéssel fizetnek, azért a hasonlat nem sántít, mert a pénz nem más, mint a kötelesség teljesítés érme, de

egyben méreg is, amely igen alkalmas a lelkismeret bénítására. Mindaddig míg a pénz a becsületesen, kötelességérzettel elvégzett munka értéke nincs semmi baj, de mihelyt valaki, a munka ellenértékét jelentő pénzt hamis módon, tevőleges szellemi vagy testi munka nélkül, amit az emberi társadalom érdekében kellett volna végeznie, teszi tulajdonává és használja fel, a legsujosabb merényletet követi el az őt fenntartó és védő társadalommal szemben. Kirívóbb esetekben az állam bünteti is az ilyen cselekményeket. Mi förténnék az ember szervezetében pl. ha a gyomorsósavtermelő mirigy-seitjei a kötelező sósav termelés helyett, mondjuk csillogó pénzzel fizetnének? Nem hiszem, hogy az emberi társadalom léte, céltalan véletlen volna. Ha nem is tudjuk, de feltétlenül hinnünk kell, hogy úgy az egyes embernek, mint az egész társadalomnak határozott rendeltetése van, az emberi társadalom minden egyes egységére célszerű szükség van.

Az emberi szervezetben, a sok billiós sejt-társadalomban folyó munkát két főcsoportba oszthatjuk. Az egyik munka-komplexum célja a sejt-társadalom vegetációjának a lebonyolítása, ebben a munkakörben dolgoznak az emésztőtraktus, a vér, fűdő, szív mirigyei egy része stb.. Ezen szervek munkáját, az agyvelőnek elsőbrendű központjai önállóan irányítják. Az öntudat a legmagasabb funkciót végző agy-kéreg tudomásul veszi, mintegy ellenőrzi az alsóbbrendű központok munkáját. Mindaddig míg a sejt-társadalom minden egyes tagja megkapja az őt megillető oxigéniumot, folyadékot, táplálékot, sókat stb. a sejt, valamint a sejt-társadalom életében a megnyugtató harmónia, jólét jut kifejezésre. Amikor azonban a sejtek szükségét szenvednek, rövidesen a tudomására is jut ez a legmagasabb fórumnak az öntudatnak, amely minden körülmények közt a hiány megszüntetésére főrekszik. A sejtek vérszegénysége, a szomjúság érzetét, a levegő hiány, a légszomj érzetét, a táplálékban való hiányosság az éhség érzetét kelti stb. A vegetatív élet munkájában tulajdonképpen csak akkor avatkozik be az öntudat, szándékolt cselekvéssel, ha ott szabálytalanságok fordulnak elő, azok megszüntetése céljából.

A másik irányu munka, az öntudatos produktív testi és szellemi munka, amely már az emberi társadalom célját kell, hogy szolgálja: a foglalkozás, hivatás. Ennek a szolgálatában áll a legmagasabb agyi központ, a kritika, az öntudat. A produktív munkát, az izmainknak, agyunknak kitarító eredményes munkáját, a vegetatív munka harmóniája biztosítja.

Az ember életére is főkéletesen azonos természeti szabályok érvényesek, mint amint a sejtek életében megállapították a természettudósok: a jog és a kötelesség. Nincsen olyan sejt az egészséges emberi szervezetben, amelynek kötelesség teljesítés nélkül, csak jogai volnának.

Agyrendszerünket illetőleg megállapítható, hogy bámulatos adminisztrációval rendelkezik a szervezet. A sejt-társadalmunkkal szerves kapcsolatban van agyrendszerünk, az idegsejtek, — a hivatalnoki kar, — mindenik a maga mezején, precizen végzi munkáját: a szív mozgató idegközpont, majdnem másodpercenként, pontosan összehúzódásra készíti a szívet. A légzőközpont, a légzőizmok szabályos munkáját szorgalmazza. Ezek az agysejtek kétségtelenül magasabb rendűek, mint például egy bőrsejt, mondhatom, a mi fogalmaink szerint, fejedelmi hatáskörrel rendelkeznek, parancsukat a sejtek milliárdjai teljesítik, de abban a pillanatban, amikor pld. az említett két életfontosságú központ valamelyike megszűnik feladatát teljesíteni, vele együtt az egész sejt-társadalom halála következik be.

Ha a két milliárdos emberi társadalmat komolyan akarjuk összehasonlítani, az ember szervezetét alkotó 200—300 billiós sejt-társadalommal, mindenekelett ismerni kell az emberi szervezet különböző egyedeinek csodálatos együttműködését, csak úgy vehetjük igazán észre, az emberi társadalom életének főkéletlenségeit.

Az ember szervezetében minden egyed annak az érdekében dolgozik, míg az emberi társadalom egyedeinek túlnyomó többsége, kizárólagosan a saját érdekében. Az ember szervezetében a különböző szervek, — államocskák, — ha a bizonyos autonómiával is rendelkeznek, mégis teljes mértékben az egész sejtársadalom érdekében cselekszenek. Nincs itt vámháboru, nem bizakodnak el annyira az egyes szervek, hogy a saját maguk termelte anyagot kizárólagosan csak saját maguk használjuk fel, nem zsarnokoskodik az egyik a másik felett, nem történhetik az meg, ami társadalmunk államai közt olyan gyakori, hogy elzárja vagy tengerbe önti, pld. a buzáját s kárörvendve figyeli, hogy a másik állam népe, amelynek nincs kenyere, hogyan éheznek.

Elragadó példáját látjuk ebben a sok billió s sejtársadalomban belső, vagy kívülről fenyegető veszélyek alkalmával jelentkező összefogásnak. Valóságos véd — és dac — szövetségben vannak a szervek és a sejtek egymással. Ha pld. a vesék bajba jutnak s nem tudják a feladatukat elvégezni, akkor a szervezet izzadá s mirigyei hozzálátnak a felesleges, elhasznált víz eltávolításához. Ha valamilyen okból kifolyólag egyik vérér megsérül, elzáródik, a szomszédos vérerek veszik át az előbbi munkáját s látjuk el élelemmel az elzáródott vérér által táplált sejteket. Fertőzések alkalmával pld. amikor a fertőző baktérium a szervezetbe jutott, akkor a szervezetben leirhatatlan munka folyik a védekezés érdekében. A nyirok s mirigyek, a fehér vérszettek, a vérsavó riadószzerűen védelmi állásba helyezkednek. A baktérium toxinjai ellen antitoxint termelnek, a fehér vérszettek kivonulnak a baktériumok által veszélyeztetett helyre, hol irtózatos küzdelem fejlődik ki a baktériumok és a fehér vérszettek között. Nem kevesebbről, mint az egész sejtársadalom életéről vagy haláláról van szó. Mondhatja-e valaki, hogy a szervezetben céltudatlanul folyik a munka?

A mi emberi társadalmunk kétségtelenül egy igen gyarló és főkéletlen utánasáta az emberi szervezetnek, bár elvitathatatlan, hogy a fejlődés irznya, ha lassan is, a helyes irányban halad. Az ember, akiről tulajdonképen szó van, szenvedő hőse, az ember által teremtett áldatlan társadalmi állapotnak. Nyomorog, szükségét lát, fehetetlenül vergődik, szinte céltalanul, aggodalmak és kétségek közt éli és pazarolja el a legrágább kincsát, az életét. Nem ismeri ki magát a bábeli zürzavarban, nem tudja milyen uton haladjon s azt a sok értéket és képességet amije van mire használja. A jelen viszonyok között egyetlen ut látszik csupán ránézve megnyugtatónak, szert tenni emberek teletti testi, vagy szellemi hatalomra s ezen keresztül mérhetetlen önzéssel hörülbástyáznai az ő nagyra vágyó, kicsi énjét. Mindent magáévá tenni, amit gyarló ember értéknek tart, vagyont, kincset, aranyat s azt görcsösen magához szorítani. Nem veszi észre az elfogult ember, hogy mindaz nem az övé, hogy egy napon ránézve minden értéktelenné válik, hogy mindezek ép olyan mulandók, mint az ő testi énje. Csak az örök, csak az maradandó érték, amit az örök embernek adott! Csak az a párányi atom, vagy szerencséseknél az a molecula marad meg, ami igaz és nemes, amit az örök építményhez hordott az ember. Ez az igazi királyi művészet! Azoknak a szerencséseknél, akik ezen királyi művészet tagjainak vallhatják magukat, azoknak legalább egy lépéssel embertársaik előtt kell járniok az örök munkában, a jót, a nemeset, az igazat előhozni a mélységből, a homályból. Mindenki igyekezzék, a maga számára csiszolt kövecskéjével az örök építményhez, míg abból lassanként majd kibontakozik az igazság az örök ember főkéletes szobra. A hosszú, évezredek vajadások után felhangzik majd a természet öröktörvényével összhangban, az örök ember hymnusza, akkorra majd egyszínűvé fog válni minden lobogó, láthatatlan lesz rajta minden régi, elavult felírás s letörölhetetlenül e szó vésődik majd az örök zászlóra: az ember.

Dr. M. G.

Vallomás a páholyban szerzett első benyomásokról.

Az aradi Concordia-Egyetértés □ követésre érdemes szokást honosított meg. A neofita tt-eket bizonyos idő elteltével előadás tartására szólítják fel, melynek keretében be kell számolniok első benyomásaikról és e benyomások alapján leszűrt véleményükről a szkséget illetőleg. Idősebb és fiatalabb tt-re egyaránt tanulságosak az ilyen előadások. Egyet közülük beküldtek közlés végett a „Testvériség”-hez és mi szívesen adunk helyet, hogy a többi tt. pp.-ban is megismerjék az Arad keletén dolgozó fiatalabb tt. hangját. Figyelemre méltó ez a hang.

Fm.: tv.-emnek igaza van, amikor felszólítását így kezdi:

„Felvételek óta hallgatag figyelemmel kíséritek munkánkat.“ Figyelemmel, nagy figyelemmel ülünk itt, mint aki hirtelen, talán egy nagy csoda folytán egy idegen planétára került. Idegen eszmék, idegen gondolatok, szokások közé, egy egészen idegen világba. Fogékony lélekkel gyűjtöttük a benyomásokat és így lassan megismertük a szk.-i eszméket és gondolatokat. Az első kérdés, milyennek képzeltem a szkséget kívülről? Nagyon keveset, ugyszólván semmit nem tudtam róla. És ez a nagyon kevés is egy zavart, határozatlan és felületes tudás volt. Inkább a külsőségekre vonatkozott. A titokzatosságra, a jelekre, stb. A lényegre semmi. A szk.-i eszmékről csak annyit tudtam, amit profán körökben beszélnek, hogy a szk.-ségnek célja a jótékony és jótékony intézmények alapítása. Ezen kívül, itt-ott hallottam valamit arról, hogy a szk.-ségnek van egy titokzatos, misztikus, talán magasztos célja is, de hogy mi ez a cél, és hogy ezt a célt milyen uton és milyen eszközökkel igyekeznek a kőművéség elérni, ez volt számomra a nagy titok. A profán világban, különösen az ellenséges indulatu körökben, igyekeznek a kőművéséget úgy felütnetni, mint egy világhatalmat és egy titokzatos világszervezetet. Természetesen én is ebbe a tévhíibe estem és úgy képzeltem el, hogy ez a világhatalom az eszköz a cél eléréséhez.

Azután következett életem legfeledhetlenebb éleménye, felavatásom. Egy este elhoztak a páholyba és itt egyszerre körülfogott valami misztikus titokzatosság. Bekötötték a szememet és mikor először hullt le szememről a kötés, a halállal találtam magamat szemközt. Amikor megláttam a gyenge világosságot, csupasz kardok hegyei meredtek szívemnek. Ilyen előzmények után, a gyönyörű felavató beszédből is csak a misztikus hasonlatok voltak azok, melyek megfogtak. Ha őszinték akarunk lenni tv.-ek, be kell vallanunk, mindannyian így voltunk ezzel. A felavatási ünnepséget felejthetlenné elsősorban az ujszerű, az élettől annyira távolálló misztikus rituálé teszi.

Az igazi, mély szépségét ennek az ünnepnek csak későbbben ismerjük meg. És minél több felavatáson veszünk részt, annál több, mindég újabb és újabb szépséget találunk benne. Azon az estén én is így voltam ezzel. Csak későbbben, a fehér asztal mellett nyugodtam meg annyira, hogy agyam kezdte fölfogni a külsőségek mögött az értelmet. És itt nyertem az első tisztá képet a szk.-ség szépségeiről. Az elhangzott számtalan beszéd és szónoklat közül különösen kettő ragadott meg. Ez a két beszéd, mint egy autó két reflektora egyszerre élesen bevilágította az utat, melyet a szabadkőművéségnek járnia kell. Egyik tv.-em a királyi művészetéről beszélt. Ebből a rövid pár szóból pillanatok alatt megértettem

a szabadkőművesség igazi célját és értelmét. Megértettem, milyen minden emberi erőt felülmúló vállalkozásba fogtam. Meleg lelkesedés és öröm fogott el, ami természetesen is, mert a cél szép és elérhetetlen, én pedig fiatal voltam.

Ezután egy másik tv.-em egy lendületes beszédet mondott, talán legjobban úgy jellemezhetem, a szabadkőművesség jövőjéről, a szabadkőművesség jövő irányáról. A beszéd tendenciája az volt, amit egyik tv.-ünk nemrégiben baloldalinak nevezett. Most láttam meg a jövőt magam előtt, mert ez volt az első pozitív program, amit kaptam. Ezt úgy képzeltem akkor, hogy ez egy hivatalos álláspont, hogy ezen az uton halad egyöntetűen az egész szabadkőművesség. Azóta természetesen rájöttem, hogy tévedtem. Hogy egyáltalában nincs egy egyöntetű irány, egyöntetű program, sőt egységes cél sem.

Most még be kell számolnom egy kis epizódról, mely ugyanezen az estén játszódott le. A fehér asztal mellett, kedélyes beszélgetés közben, az elhangzott sok szép szónoklatra célozva, egyik lelkes tv.-em büszkén mondotta a következőket:

— Ha mást nem is, de beszélni, azt tudunk mi szabadkőművesek.

Megvagyok győződve, ismerve tv.-em felfogását és lelkesedését az eszme iránt, hogy nem volt szándékában semmi guny, vagy szatira, hogy csak bennem volt a hiba, hogy másként értettem a kijelentést, mint ahogy azt ő gondolta és még ma sem felejtettem el, de azon az estén, az akkori lelkiállapotomban, ezt a mondat is symbolikusan fogtam föl. Ez volt az első diszharmonikus akkord, ami itt megütötte fületem.

Azután következett a mindennapi munka. Szorgalmasan jártam a műhelybe, egy munkát sem mulasztottam el, nyitott szemmel és fülel ültem itt, míg lassankint teljesen beleélttem magam a szabadkőművességbe. Eddig soha nem szóltam hozzá semmihez, mert nem voltam biztos magamban, nem voltam biztos benne, hogy megértettem-e a lényegét. Ma már nyugodtan merek elétek állni, mert tudom, mit akar a szabadkőművesség és tudom, mit akarok én. És most egy őszinte vallomást teszek tv.-ek. Amit itt láttam és tapasztaltam, sokban fölülmuta elképzelésemet, de sokban csalódot is okozott. Az első kellemes meglepetés ott ért, mikor rájöttem, hogy a szabadkőművesség nem egy karitatív intézmény, hogy nem a jótékony nőegyletek mintájára alakult, jótékony férfiegylet, mint azt kívülről sokan hiszik, hogy a jótékonyosság a szabadkőművességnek csak egy kifelé megnyilatkozó formája. Hogy az igazi cél a durva kő csiszolása, a saját magunk nevelése, hogy „fogékonyra tegyük lelkünket minden iránt ami jó, szép és nemes.“ Meggyőződésem, hogy ez a cél már magában is elég ahoz, hogy a szabadkőművesség létezését megokolja.

És ezért a meggyőződésemért tartom a szabadkőművesség lényegével összhangban levőnek azt az irányt, amtt most kezdünk alkalmazni a keresők felvételénél. Nem szabad kaszinószerű felfogást bevinni a szabadkőművességbe, mert ez nem egy exkluzív klub, mert a keresők felvételének megnehezítése nem egyeztethető össze nagy célunkkal, a tv.-i láncba minél több új szemet bekapcsolni, hogy láncunk tényleg körülfogja a világot és hogy ez a lánc erős és elszakíthatatlan legyen. Igenis az kell legyen a célunk, sok új keresőt, minnél többet, felvenni, megtanítva őket is a durva kő csiszolására, saját maguk nevelésére. Aki közülük ezt nem akarja, vagy nem tudja megtanulni, ugyanis kiválik magától a tv-i láncból.

De ha száz új tv.-i közül csak huszat vagy csak tíz sikerül céljainkra nevelni, máris sokat tettünk a cél érdekében és máris nagy lépéssel közeledünk

végző álmunkhoz. Nem szabad magunkévá tenni azt az elvet, amit oly sok tv=ünk vall, hogy lehetőleg csak olyanokat fogadjunk be magunk közé, kik munkásságukkal a profán életben már bebizonyították rátermettségüket. Éppen ellenkezőleg, ezekre a kötélynélküli kőművesekre van legkevésbé szükségünk. Hiszen ezek ugyanis szolgálják céljainkat. Ezeknek nincs szükségük a mi szabadkőművesi nevelésünkre.

Az itt eltöltött órák alatt megismerkedtem a szabadkőművesség történetével. Ebből a történetből nagyon sokat tanultam. Megtanultam, hogy a szabadkőművesség mindig haladó, sőt majdnem forradalmi irányú volt. Például a legerősebb vallási türelmetlenség korában a toleranciát tűzte ki harci zászlójára és már a XVIII. században befogadott a testvéri láncba szineseket, négereket, azokat a feketebőrűeket, akikkel önérzetes amerikai még ma sem ül le egy asztalhoz, akikkel Amerikában még ma sem fog kezét fehér ember és nem lakik vele egy utcában. Megismerkedtem továbbá a szabadkőművesség szerepével a francia forradalom előkészítésében. De úgy látszik, mintha most szakítottunk volna ezzel a hagyományos haladó iránnyal. És ha nem is lettünk konzervatív intézményé, relative nagyon sokat veszítettünk haladó szellemünkől az utolsó 150 esztendő alatt. Itt találtam a legnagyobb ellentétet aközött, amit vártam és amit találtam a szabadkőművességben.

Az ez évben elhangzott előadássorozat és hozzászólások bizonyították a legjobban, milyen nagy és lényegi eltérés mutatkozik a többség felfogásában egyes tv=ekkel szemben.

Az előbb említettem a szabadkőművesség szerepét a francia forradalom előkészítésében. Még mindannyian emlékezni fogtok tv=eim Molnár László tv=ünk nagyértékű és alapos munkájára a szabadkőművesség történetéről. Megmutatta nekünk ebben a munkájában, milyen összetétele volt a francia páholyoknak a forradalom előtti időkben. Láttuk, hogy a főnemesség és papságon kívül, milyen erősen volt képviselve az akkor felszínre törő harmadik rend a páholyokban. Természetszerűleg következett azután a páholyok akkori szerepéből, hogy a konzervatív tagjai, különösen az első időkben, majdnem kizárólag szabadkőművesek voltak. Ha ezek meg tudják tartani pozíciójukat, valószínűleg másképp is fejlődött volna a forradalom.

Nézzük viszont most a páholyaink összetételét. Kik most a tv=ek? Orvosok, ügyvédek, kereskedők, bankigazgatók, hivatalnokok. Csupa olyan ember, kik állásuknál, vagyoni viszonyaiknál, körülményeiknél és nevelésüknél fogva, talán meggyőződésük ellenére is, képtelenek a haladó eszméket képviselni. Kizárólag a polgári társadalom reprezentánsai ülnek itt. A pár kivételt képező tv=. felszólalásai után, minden alkalommal újra meggyőződhetünk erről a viharos ellentmondásokból. És ez így van valószínűleg az összes testvérpáholyoknál is, úgy külföldön, mint belföldön. Tudom, első pillanatra különösnek és meglepőnek hangzik, amit most mondani és proponálni fogok. De nem követhetjük mi is elődeink példáját? Nem vonhatjuk be mi is a most felfelé törő negyedik rend képviselőit munkánkba? Ha másért nem, már csak azért is, hogy közvetlenül megismerkedhessünk gondolat és érzelem világukkal és megismerjük felfogásukat a mi közös célunkról, a jövő társadalmának felépítéséről?

Erre azt fogjátok válaszolni tv.=ek, hogy ezt mind ismerjük, hogy ezzel mindannyian tisztában vagyunk. Hiszen ennek a témakörnek olyan hatalmas irodalma van, hogy akarva nem akarva mindenkinek tudomást kell róla vennie. Igen, de nekünk nem az egyes intellektueltől megírott irodalom kell, nekünk a tömeget

kell megismernünk. Nem gondoljátok, hogy nekik van elsősorban és a legnagyobb szükségük a mi nevelésünkre? Csak ez a nevelés tudná paralyzálni a véresszáju és féktelen agitációt. Legutóbbi felvételi munkánkon Fm.: tv.:ünk magyarázata a neophitáknak a szk.:ség céljait. E célok egyike volt a jövő társadalmának véres forradalom nélkül való felépítése. Tv.:eim, én azt hiszem, ennek az egyedüli módja a békés együttműködés, kölcsönös megismerése egymás hibáinak és erényeinek, esetleg felismerése saját hibáinak is és a kölcsönös felvilágosítás. Hiszen ez az egyetlen hely az egész világon, ahol őszintén és lelkiismeretesen mindenki feltárhatja gondolatait anélkül, hogy félnie kellene a következők meynyektől. Már előre hallok a sok ellentmondást, ami el fog hangzani. Őszintén megmondom, magam sem tudom elképzelni, hogy lenne ez technikailag megvalósítható. Mert szabályosan tv.:éké fogadni őket nem lehet. Aki már közvetlenül érintkezett ezzel az osztállyal és egy kissé ismeri gondolkozásmódjukat tudja, hogy a mi ceremóniánk és symbólumaink csak nevetségesen hatnának rájuk, mert ma az öntudatos proletár osztálynevelésénél fogva megvet és kinevet minden tradíciót. De talán lent a fehér asztal mellett, kölcsönös előadások, vitaesték rendezésével közelebb lehetne őket hozni hozzánk, vagy még helyesebben mi közelednénk öhozzájuk. Tudom, veszélyes ez a ferv, mert szándékunkat nem fogják és nem akarják majd kívülről megérteni és azonnal kész lesz a vád, a szk.:ek már megint konspirálnak és forradalmat csinálnak. De egy kis diplomáciával ezen is lehet segíteni.

Tv.:ek, én nem régen dolgozom köztetek. De fiatal kömivesi multamnak is meg van a maga előnye. Fm.: tv.:em, a föle megszokott bölcsességgel erre azonnal rámutatott, mikor ezen előadásra való felhívásában a következőket írta: Benneteket nem befolyásol látásokban és megítéléstekben az az elmúlt életkor, mely az öregebbeket akaratlanul is varázsa alatt tartja. Esetleg engem is jogosan megillet a vád és szemrehányás, hogy túl fiatal vagyok és elragad a fiatalos hév. De vállalom a vádat, mert az hiszem objektív a megállapításom, amikor azt állítom, hogy az aktivitás az, ami ma hiányzik a szk.:ségből. Nem szabad annyira passzívnak lennünk. Minduntalan fülembé cseng tv.:emnek büszke kijelentése, ha mást nem is, de beszélni azt tudunk.

Én nagyon jól tudom tv.:ek, mi nem változtathatjuk meg a világot, különösen nem máról holnapra. Ehez túl kicsik és túl gyengék vagyunk. De az sem lehet a célunk, hogy szük körünket megtartva, a durva követ a végtelenségig csiszoljuk anélkül, hogy a megcsiszolt követ egy hatalmas, szilárd, fenségesen szép templommá rónánk össze. Mert így, szigorú exkluzivitásunkat megtartva, felnőttek önképzökörévé sülyedünk vissza.

Tv.:ek! A szk.:ség ma több mint kétszáz éves multra néz vissza, de biztos, hogy a történelmi adatok hiánya ellenére is, eredete már az ókorba nyulik vissza. Hogy lehet az, hogy egy intézmény, melynek fisztán eszmei céljai vannak, ilyen hosszú idő alatt is megtartotta léjogosultságát, frissességét és nem avult el. Csakis úgy, hogy egy lépéssel mindég a kora előtt haladt. És ezt az egy lépés előnyt, úgy látszik most veszítjük el. Abban a pillanatban, hogy mi megállunk a haladás útján és megelőzni hagyjuk magunkat a korszellem által, végünk van. Mi marad akkor a szk.:ségből? Symbólumaink elvesztik szépségüket, tradícióink értelmüket. Mi marad meg más, mint az üres külsőségek, melyek belső tartalom nélkül csak nevetséges játékokká válnak. Tehát több aktivitást tv.:ek! Ne elégedjünk meg azzal, hogy visszatekintünk dicsőséges multunkra és tetszelgünk magunknak kétszáz éves történetünkkel. Csak előre nézzünk!

Számtalanszor elhangzott a kívánság, hogy a páholyok lehetőleg egy közös program szerint dolgozzanak, hogy ne forgácsolódjon széjjel a munkánk. Nem lehetne ez a közös programja a világ összes szk.-einek, együtt dolgozni a jövő felépítésén?

Symbolumaink legszebbike a testvéri lánc. De vigyázzunk! A lánc kétér-
telmű jelkép, mint ahogy a profán életben is két ellentétes célt szolgál. Leláncolni,
bilincsekbe verni vele embereket, eszméket, ez nem a mi láncunk. De nézzétek
meg a hatalmas folyón a kis vontatógőzöst. A teste kicsi, alig látszik ki a hullá-
mokból. De benne szakadatlanul lapátolják a szenet a kazánba. És ez a belső
tűz hatalmas erőt kölcsönöz neki. Mögötte a súlyos, megterhelt uszályok egész
sora, melyeket a mi kis gőzösünk vékony, de erős acéllánccal vontat maga után.

Tv.-ek! Ez a lánc legyen a mi symbolumunk.

KÖNYVISMERTETÉS

Die oesterreichischen Freimaurer von
J. Reiss.

(Artur Wolf kiadása Wien. Ára 1.50 S.)

Szerző e könyvével megismertetni igyekszik az olvasót a szabadkőművesség lényegével és történetével. Ismerteti céljait, szervezetét és a wieni Nagypáholy alap-
törvényeit. Különösen figyelemre méltók ama fejezetei, melyekben a szövetség álláspontját a katolikus egyház és a nő-
kérdésben tárgyalják, valamint azok, melyek a szövetség sok támadást ért fitkos-
ságára vonatkoznak, mely fitkosság szerző szerint nem is létezik. Végül érdekes az osztrák szabadkőművesség kiválóságainak listája, akiktől a nyilvánosság eddig mit sem tudott. Kiváló erénye e jól megírt könyvnek, hogy rövidege dacára is teljes felvilágosítást ad a szabadkőműves-
ségről, továbbá nagy objektivitása és minden fölösleges frázis kerülése. Elolvasását ft.-inknek a legmelegebben ajánljuk.

M. S.

Eugen Lennhoff u. Oscar Posner:
„Internationales Freimaurer Lexikon.“

(Amalthea-kiadás.)

Az utóbbi évtizedek legnagyobb je-
lentőségű szabadkőműves munkája, annyi sok tudással, szakértelemmel megcsinálva,

hogy amikor e bőséges (6000 szakkifeje-
zést tartalmazó) anyagot lapozgatjuk, ak-
kor vetődik fel bennünk az a kérdés:
hogy lehattunk el eddig e modern, szak-
szerű, az egész világ szabadkőművessé-
gének történelmi és tudományos anyagát
felölelő grandiózus könyv nélkül? Ala-
posság, hiánytalan jártasság a symbolika
és rituálé utvesztőiben, teljes leplezetlen-
séggel lerántva a fátylat az ugynevezett
fitkoztatosságokról, szolgálja a felvilágosi-
tást és egyúttal a védekezést az alaptalan
ráfogásokkal szemben, ezért nélkülözhe-
tetlen úgy a szabadkőműveseknek, mint
a profánoknak.

Bevezetésül a szabadkőművesek első
alaptörvényének, az Anderson által szer-
kesztett „Old Charges“ (Régi kötelessé-
gek) szó szerinti szövegét közlik. Majd
a régi „Landmark“-ok értelmezését kö-
veti a szabadkőművesség krónikája és
Anderson krónikája, a rituáléban használt
kifejezések 6 nyelven, az egész világ
szks kiválóságainak jegyzéke, kronológiai
táblázat után maga a lexikon anyaga
alfabetikus sorrendben, minden kérdésre
a legalaposabb és megbízhatóbb objekti-
vítással adva meg a szükséges felvilágo-
sítást.

Csak hála és elismerés illetheti még
e két kiváló t.-t az egész világ szabad-
kőművességének nyújtott e nagybecsű
ajándékaért.

M. S.

BELFÖLDI SZABADKÖMUVESSÉG

Az aradi Jánosünnep. Az aradi Concordia és a temesvári Pax pp évente felváltva rendeznek közös Jánosünnepet Arad és Temesvár keletén. Ezévbén Aradon volt a sor s bár ezidén a két pp. ünnepe nem szélesült országos találkozóvá, arányaiban és bensőségben ez az ünnepség sem maradt a tavalyi temesvári ünnep mögött. Temesvárról több mint ötven ft. rándult át ezalkalomból — július 2.-án — Aradra, de képviseltette magát a Bihar, az Unió, az alvó Hunyad és több románnyelvű ftpp is kisebb-nagyobbszámú kiküldöttel. Az esti díszmunkát délután garden party előzte meg, amelyen aradi nővéreink teljesítették lebilincselő kedvességgel a háziasszonyi tisztet. Este a gyönyörű és tágas szentély alig tudta befogadni az egybegyűlteket tömegét, akiket feledhetetlen benyomásokkal ajándékozott meg a Concordia mindenre kiterjedő előkészítő és rendező munkája. Az ünnepi munkát a Concordia főmestere dr. Szöllősi Zsigmond h. nagym. tv.: nyitotta meg mély gondolati tartalommal telített beszéddel. A munkát mindvégig Balázs Lajos tv.:, a vendég Pax főmestere vezette, aki mindjárt előjáróban tudomására hozta a tv.:-i lánchnak, hogy Szöllősi h. nagym. t-t a temesvári Pax legutóbbi munkáján tiszteleti tagjává választotta és meleg szavak kíséretében nyújtotta át neki a Pax jelvényét. Szöllősi tv.:, akit a kolozsvári páholyközi értekezlet alkalmával a kolozsvári Unió is tiszteleti tagjai sorába választott, meghatóttan köszönte meg a temesvári ft gazdaságának újabb jelét. Őt most már — ugymond — három páholy szeretete öleli magához és azt szeretné elérni, hogy az erdélyi jánosrendű szövetségben mindenütt az ő jelszava uralkodjék el a szíveken: legyen pax és concordia az unióban. A Jánosünnep jelentőségét két beszéd is méltatta, egy-egy kijelölt aradi és temesvári szónok részéről. Magas színvonalu

zene- és énekszámokkal a Concordia kebeléből alakult trió és énekkar adták meg az ünnepi hangulat méltó aláfestését. A körkérdés során az I. felügyelő tv.: a szks napilap ügyéről kért tájékoztatót a páholyközi értekezlet által kiküldött sajtóbizottság jelenlevő tagjától. T. G. t. röviden vázolta a sajtóbizottság eddig végzett munkáját. Megállapította, hogy az előkészületek a legjobb mederben haladnak annyira, hogy a kiküldött bizottság, melynek feladatát a költségvetés összeállítására és ennek alapján a szükséges anyagi előfeltételek felkutatására képezte, a maga misszióját ezzel befejezettnek is tekintti. Most már olyan gyakorlati és üzleti természetű teendők következzenek, amelyek külön szakemberek munkábeállítását tennék szükségessé, hogy a részvényjegyzés teljes sikerrel járjon. Minden páholy a maga kebeléből alakítson falán kisebb bizottságot, mely a helyi viszonyok és a ft teherbíró képességének ismeretében a jegyzést a maga területén indítsa be és a szeptemberben összeülő marosvásárhelyi értekezletnek ezek a bizottságok számoljanak be azután az általuk elért eredményekről.

Szöllősi h. nagym. t megköszönte a sajtóbizottság tájékoztatását és felhasználva az alkalmat, hogy a ft ilyen nagy számban vannak jelen, nagyszabású beszédben vázolta eléjük a szks napilap fontosságát. Eléjük tárta a temesvári példát, amely nem szavakkal, de cselekedettel igyekezett a szks napilap alapjait megvetni s a kolozsvári értekezleten három temesvári t mindjárt negyedmilliót megközelítő összeg megajánlásával tette lehetővé, hogy a szks napisajtó megteremtéséről most egyáltalán szó lehet. Arra kérte a sajtóbizottságot, hogy küldetését ne tekintse befejezettnek, de egyuttal az összes keleteken induljon meg a munka, hogy az a nagyfontosságú kezdeményezés mielőbb tető alá kerüljön. A távolabbi keletekről jelenlevő vendég

tt üdvözlő szavai után az emelkedett ünnepe az özvegypersely körözése és láncbeszéd után végetért. A vakolásnál a késő éjjeli órákig maradtak még együtt a tt. A rituális köszöntőket felváltva román és magyar nyelven, felváltva aradi és temesvári tt tartották.

A grand Loge de France nagymestere Romániában. A Grand Loge de France nagymestere, Marechal tv.: és főtitkára, A. Viet tv.: szeptember hó 1-én Romániába érkezett. Fogadtatásukra a brassói pályaudvaron hat tagu küldöttség jelent meg a szövetségtanács és az ottani három páholy képviselőiben. A betegsége miatt távollévő Servatius h. Nagymester nevében Halász Gyula tv.:, szövetségtanácsos, az Aurora □ h. főmestere üdvözölte francia nyelven az ilusztris vendégeket, akik aztán utjukat Bukarestbe folytatták. Az ottani pályaudvaron számos tv.: jelent meg a vendégek fogadtatására, skótok és jánosrendiek egyaránt. Pénteken, szeptember 2-án este, a francia látogató tv.: résztvettek a Patria □ felvételi munkáján, amelyen a kalapácsot Pangal tv.:, e □ főmestere vezette. A nagypáholy részéről többek között jelen volt a munkán Argetoianu, a nagypáholy fővédnöke (Mare patron) is. A látogató tv.: ércfedezet alatt történt fogadása után őket Ulic tv.: tb. nagymester üdvözölte francia nyelven. A felvételi szertartás befejezése után Iulian Peter tv.: üdvözölte a nagypáholy nevében a vendégeket, a jánosrendi páholyok nevében pedig Molnár László tv.: ugyan csak francia nyelven. A beszéd végeztével a jelenlévő mintegy 20 jánosrendi tv.: a jánosrendi szövetség nevében a maga ritusa szerint üdvözölte a francia tv.:-et, mire a skóttrendi tv.: saját ritusuk szerint üdvözölték a jánosrendi szövetséget. Most Pangal nagycommandor üdvözölte a látogatókat, majd Argetoianu tv.: dekorálta a két vendég tv.:-t a Virtute Masonica rendjellel. Marechal tv.: pacifista szellemtől áthatott szép beszédben köszönte meg az üdvözléseket és a kitüntetést. A mun-

kán mintegy száz tv.: vett részt. — A munkát vakolás követte, melyen több felköszöntő hangzott el. Beszéltek Argetoianu, Pangal, Noradughian, Peter tv.:, amire Marechal és Viet tv.: válaszoltak. Az Egyesült Angol Nagypáholy nevében Pauw tv.: angol nyelven tolmácsolta az üdvözlőket, majd Heitz tv.: a Die Arbeit fóm.:-ének német nyelvű beszéde zárta be a sort. A jánosrendi szövetséget Peter tv.: köszöntötte. A francia tv.:-et Vajda miniszterelnök és Károly király is fogadták kihallgatáson. Vasárnap a vendégek folytatták utjukat Konstantinápolyba.

Dr. Biró Géza. A kolozsvári Uniót az utóbbi két esztendő lefolyása alatt vesztesség vesztésre éri. Erdemes öreg mesterét, Gerstenbrein Tamást alig pár hónappal dr. Biró Géza II. felügyelő tv.: követte az ör.: kel.:-be. Biró Gézát jó szíve, meleg kedélye és nemesen emberi gondolkodása minden körben szeretetre, tiszteletre és megbecsülésre tették érdekessé, úgy a tv.:-i láncban, mint a profán közéletben egyaránt. Három évtizedet élt Kolozsváron s ajtaja és szíve a rászorultak előtt mindig tárva-nyitva állott. Gyógyszertárából szegények százait látta el ingyen gyógyszerrel, nem volt társadalmi megmozdulás, lett legyen az jótékony akció, művészeteket istápoló mozgalom, iskolaépítés vagy kórházalapítás, melyből részét ki ne vette volna. Mindezt zajtalan egyszerűséggel, lehetőleg mindig a háttérben maradvá végezte, igazi szks módján. Benn az Unióban ugyancsak tevékeny és hasznos munkás volt mindvégig. Megérhette még azt az örömet, hogy két fiának avató ünnepén is részt vehetett, akiket igaz szks szellemben nevelt már a családi otthonban. Mindössze ötvenhat évet élt. Végtiltségén az Uniónak minden tagja részt vett, aki csak a nyári szünetben Kolozsváron tartózkodott. A megindító gyászbeszéd egész sora után J. J. dr. fóm.: tv.: bucsuztatta el az Unió és a világszövetség nevében.

Évadnyitó munka az Unióban. Szeptember 21-én tartotta meg az új munkaévadban első munkáját a kolozsvári Unio. Ezalkalommal J. J. dr. főm. t. nagyobb megnyitó beszédben üdvözölte az új munkára összegyűlt t-tket. Meghatalmazott szavakkal parentálta el dr. Biró Géza t-t és emlékezett meg a F. Gy. t-t a nyár folyamán ért súlyos csapásról, aki fatális szerencsétlenség következtében kisfiát veszítette el. Ugy a lesújtott édesapának, mint R. M. dr.-nak, a Concor dia h. főmesterének, akit családjában kétrendbeli fájdalmas veszteség ért, a páholy táblában fejezi ki részvétét. Emelkedett szavakban emlékezett meg tovább a világ szövetség nagy veszteségéről, az ör. kel. be költözött Domizio Torrigianiról, az olasz Nagy Oriens utolsó nagymesteréről, aki szks eszméiért szenvedett vértanúságot. Utalt ezután az erdélyi szkség életében olyan lehangoló jelenségekre, melyek a nyár folyamán több keleten a meleg t-ti egyetértés meglazulását idézték elő s amelyekből ő az egész világra nehezedő viszonyok által kiváltott általános idegesség jeleit véli kiolvasni. Reméli, hogy ezek a jelenségek nem fognak a t-t körében elkedvetlenedést okozni, de annál jobban fogják sarkalni az arra hivatottakat a minél eredményesebb szks munkára. Utána V. J. szónok t. tartotta meg az évad munkaprogramjának bevezető előadását „Hova álljunk“ címmel. Felvilágosító és átértékelő előadássorozatot tervezett a kiküldött bizottság erre az évadra, hogy a világ arcát ma formáló, valamenynyí érvényesülésért küzdő eszmeáramlattal behatóbban megismerkedjenek a t-t s végül leszűrődjék a kérdésre a felelet: az új viszonyok között hol kell állania, miben kell a maga útját kijelölnie az erdélyi jánosrendű szkségnek? Ezután kijelölte még a páholy a marosvásárhelyi páholyközi értekezlet kiküldöttjeit a felszólítással, hogy aki teheti, a kijelölteken kívül is igyekezzen részt venni a közeli Marosvásárhely keletén tartandó értekezlet munkájában.

A marosvásárhelyi páholyközi értekezlet programja. A június 19-én tartott és szövetségtanácsi üléssel egybekapcsolt brassói értekezlet a következő páholyközi értekezlet színhelyéül szeptember havára Marosvásárhely keletét jelölte ki. Az értekezlet időpontjául most már végső dátumként a Bethlen Gábor p. előkészítő bizottsága október hó 15. és 16. napjait állapította meg. A szombaton délután kezdődő értekezletet este diszmunka szakítaná meg, vasárnap délelőtt pedig az értekezlet bezárása után, a szövetségtanács ül össze. Az értekezlet tárgyaül négy fontos programpontra jelölt meg az előkészítő bizottság azzal, hogy ezek tárgyalási sorrendjét majd maga az értekezlet határozza meg. Ez a négy pont: 1. A nagypáholy alkotmánya, 2. A sajtó kérdése, 3. Az ifjuság problémája, 4. Együttműködés munkaprogramja. A négy kérdést négy kijelölt előadó előterjesztése alapján vitatja meg az értekezlet.

HIRER A NAGYVILÁGBÓL

Elmaradt a Liga-kongresszus. A gazdasági válság, mely minden téren megszorításokra kényszerít, lehetetlenné tette az ez évre Berlinbe kitűzött Liga-kongresszus megtartását. A Liga választmánya, a fennálló devizakorlátozások nehézségeire való tekintettel, jelentékeny többséggel a kongresszus elhalasztása mellett nyilatkozott. Azonban, hogy a Liga munkájában fennakadás ne álljon be és erre újabb impulzus adassék, a vezetőség aug. 27. és 28-án ülést tartott.

Repülőpáholy Angliában. Az angol repülő testület (Royal Air Force) keletben sok szks t van. Ezek most közös páholyba tömörültek, mely London keletén Daedalus 3843 néven működik.

Magyarország.

Az építőművészet gyászja. A régi magyar építészeti egyik nagy büszkeségét temette Budapest közönsége, a tisztelők és barátok igaz gyászával ez év július hó 10-én *Baumhorn Lipót* építészb. A 71 évet élt elsőrangú mester a bécsi akadémia neveltje volt. Hazakerülve Lechner Odön műtermében dolgozott, aki mindenkor szerette és megbecsülte. Amikor a Pártos és Lechner irodából kilépett, a kecskeméti városháza emlékéit vihette magával. Ez volt az első középület, melyen kiütőknek Lechner Odönnek magyar stílii főrekesvei. A Lechnernél tanultak ki nem főrelhető hatással voltak Baumhornra. Az ő építkezéseinél, legfőképpen 25 zsidótemplomnál, üdvösen érvényesült a román elemek alkalmazása. Minden építészeti problémához nagy elmélyedéssel szólt hozzá s építészeti komolyságát, a negyedszáz zsinagogán kívül, a temesvári főzsdeépületet, főbb takarékpénztári palota, bérházak igazolják. Az egyházi szertartás után különböző intézmények és testületek részéről főbb búcsuztató hangzott el; baráti köre nevében Sz. J. beszélt, megható és találó szavakkal méltatta Baumhornnak a magyar régi építészeti terén szerzett elévülhetetlen érdemeit.

A magyar közélet vesztesége. A folyó év július hó 12-én általános és mély részvét kísérte örök pihenőre a rákoskereszturi temetőben *Wilhelm Adolf* dr., ügyvédet, volt fővárosi törvényhatósági tagot, a pesti izraelita hitközség előjáróját, aki negyedszázadon át volt önzetlen munkása a szociális és karitatív intézményeknek. A nyitott sírnál főbb szónok emlékezett meg áldásos emlékeről, közéleti lankadatlan munkásságáról, mert ő azok közül való volt, akik lelkesedni és dolgozni, buzgokolni és áldozni tudtak és voltak készségesek mindenért, ami őket lelkükhöz vonta, vagy amiben csak győnyörködni tudtak. Ezért fájlalja elmulását a 75 éves embertestvérnek a köz és ebben baráti köre — a Reform —, mely-

nek érzelmeit V. K. tolmácsolta az utolsó búcsuzón.

S. I.

Bittó Rezső Lapzárta után vesz-
szük a hirt, hogy Bittó Rezső t. Kispesten szeptember 25-én ör. kel. be költözött. Bittó Rezső mintaképe volt a komoly, nemesen gondolkozó, nagyműveltségű kereskedőnek, akinek évtizedeken át min-
taszerű divatüzlete volt Kolossváron. Itt lépett be az Unió kötelékébe és lett a t.-i lánchnak is egyik legérdemesebb munkásává. De jeletékeny szerepet játszott a város társadalmi életében is. A háborút követő első években költözött Budapestre, ahol buzgón résztvevett az Erdélyből kiszakadott t. baráti összejövetelein és továbbra is szoros kapcsolatokat ápolt régi kolozsvári t.-ivel. Mindössze 65 éves volt. 27-én temették a rákoskereszturi temetőbe, barátainak és tisztelőinek imponzáns részvéte mellett.

Németország.

A *Symbolische Grossloge* új páholyai. A *Symbolische Grossloge* von Deutschland védnöksége alatt Breslau-ban „Landmarken“ név alatt új p. alakult, melynek főmestere Carl Landsberger t. lett, a szabadkőműves humanitárius gondolkodásnak egyik legkiválóbb zászlóvivője Sziléziában. Az alapítók az eklektikus rendszerből váltak ki. Rostockban és Frankfurt am M.-ban is készül egy új páholy, továbbá a bonni p. csatlakozása is már határozatba ment, úgy hogy ezzel 29-re emelkedik a *Symb. Grossloge* pp.-ainak száma.

A Hitler-párti herceg és a szabadkőműveség. Karl Eduard sachsenkoburg és góthai herceg, aki bár maga nem volt szabadkőműves, de a hercegi ház hagyományai szerint a kóburgi és góthai pp. védnöke volt, a Hitler párt-hoz csatlakozása miatt lemondott a pp. védnökségéről.

A freiburgi békefűntetés. A XI-ik

nemzetközi szabadkőműves békemanifesztáció Freiburgban folyt le. Franciaországból 150 t. és nővér vett részt, míg Németországból sokkal kevesebben voltak. Hölzel polgármester üdvözölte a megjelenteket. A város középületeit felbogozták. Bernardin, Renard tt. Nancyból, Hoebler Karlsruhe, Ducart képviselő Párizs, G. M. Seber, Berendsohn tt. Hamburg, Wagner bir. képviselő Ludwigshafen, Mantz t. Freiburg, Hauser, Dermin Párizs szólaltak fel, mindannyian a legszebb pacifista szellemben.

Görögország.

Pappulias nagy m. ör. kel.-be költözött. Görögország nagy Oriensét súlyos veszteség érte. Demetrius Pappulias t. Nagymester, egyetemi tanár, az Akadémia tagja, számos jótékonyági intézmény vezetője, ör. kel.-be költözött. Vele nagy tudós, emberbarát és kiváló szabadkőműves távozott el az élők sorából. Sirjánál a kabinet alelnöke, számos miniszter és előkelőség jelent meg. A lánchban az első főfelügyelő, Ladas t. (államtitkár) tartotta a gyászbeszédet.

Palesztina.

Onálló Nagypáholy Palesztinában. Az egyiptomi főnhatóság alatt dolgozó palesztinai pp. régi vágya teljesült. 7 p. megalakította a National Grand Lodge of Palestine név alatt önálló Nagypáholyát, melynek első Nagymestere Schukri Khouri Effendi, jeruzsálemi nagybirtokos, h. nagym. M. Gorodisky, tel-avivi ügyvéd, főtitkára A. Koch t. jeruzsálemi mérnök lett.

Amerika.

Az Egyesült Államok kongresszusának (senátorok és képviselők) 339 tagja szabadkőműves.

Franciaország.

Erős ellenfél dőlt ki a küzdők sorából. Párizsban 88 éves korában elhunyt Monsigore Jouint az általa 1912-ben alapított „Revue Internationale des

Sociétés Secrets“ harcos szellemű kiadója. Egyike volt a legélesebb szabadkőműves gyűlölkönek. A szövetség és a zsidók elleni harc volt életének legfőbb célja. Erős szenvedélyességgel folytatta a nagyszámu szervezet, kurzus és röpiratban e küzdelmet és dacára szabadkőművességről szerzett terjedelmes ismereteinek, mégis a régi szabadkőműves-ellenes mesék felhasználásával. És amikor P. Gruber és más katolikus papok arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a szabadkőművesség elleni harcot világnézeti alapon kell folytatni, gyengeséggel vádolta azokat. (Wnr. Frmr. Ztg.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Felicitas. Bysirica. Elnézésüket kérjük, hogy tudakozódó soraitokra ilyen megkésve válaszolunk, de magunknak is időnkbe került, míg kimerítő tájékoztatást szerezhettünk az ügyben. Kolozsvár keletén leveletekben említett páholy sohasem működött. Kérdezett valószínűleg valamelyik bukoviái páholy tagja lehetett, elköltözése helye után ítéelve, de ezekkel mi közvetlen összeköttetésben nem állunk. Főhatóságunk utján igyekezni fogunk a további nyomozást megejteni, adig is szíves türelmet kérünk. Ezirányban a lépések folyamatban vannak.

Tudósító tt-einket köszöntsük az új munkaévd küszöbén és szeretettel kérjük, hogy tudósításaikat ezental *lehetőleg minden hó 5-ig* sziveskedjenek beküldeni az elmúlt hónap eseményeiről. Szeretnők a lap megjelenését minden hónap 15.-re biztosítani, ennek azonban csak úgy tudunk megfelelni, ha a tudósítások a jelzett időre beérkeznek. Jelen számunkat is több jelzett, de csak részben beérkezett tudósítás késleltette pár nappal a megjelenésbe. Ezt szeretnők elkerülni a jövőben s ehhez megértő támogatást kérünk. Ugyancsak kéréssel kell fordulnunk lapkezelő

tt-inkhez, hogy ne várják be, míg nagyobb hátrálékok gyűlnek fel a lap ellenértékéül beszolgáltatott összegekből. A Testvériséget megrendelői tartják fenn s ezek díjainak visszatartása, vagy a díjak beszedésének elhanyagolása nyomdánkat hozzá kellemetlen helyzetbe, mely húzamosabb ideig a hátrálékokra várni nem képes. Szeretettel kérjük tehát mindazokat akiknél hátrálékok gyűltek fel, ha csak két-három számra visszamenőleg is, kegyeskedjenek ezeket mielőbb Vikol t. cí-

mére postázni. Ilyen hátrálékok különben jórésztben az utódállamok területén működő tftp-nál mutatkoznak. Nagyon valószínűnek tartjuk, hogy ebben a devizakorlátozással járó nehézségek is közrejátszanak. Ilyen leküzdhetetlen nehézség esetére kérjük tt-ink beleegyezését abba, hogy követelésünket helyi fizetésekre kiadóvállalatunkra cedálhassuk.

Tanulmánygyó. E. Lenhoff. és O. Posner szks lexikona kiadóhivatalunk utján is megrendelhető.

A KIADÓHIVATAL KÖZLÉSE

A Testvériség megrendelési és hirdetési feltételei. A Testvériség havonta egyszer, minden hónap 20-a körül jelenik meg, a nyári július és augusztus hónapok kivételével, mikor a szks. munka is szünetel. Évente tehát tíz számot ad, a maihoz hasonló terjedelemben. Megrendeléseket csak az egyes páholyok megbízottai utján fogadunk el. A megbízott tt-nél lehet egyes számok átvételére előjegyezni, mellyel a megrendelő t. kötelezi magát, hogy minden szám megjelenése után egy példányt átvesz 20 lej befizetése ellenében. Előfizetni is lehet félévre (öt számra) 100 lej, vagy egész évre (10 számra) 200 lej előzetes befizetésével a megbízott t-nél, ki az így befolyó előfizetési, illetve átvételi díjakkal havonta számol el a kiadóhivatalnak. *Minden pénzküldemény Vikol Kálmán bankigazgató Cluj Erdélyi Bank címre utalandó át, Testvériség jelzéssel.* — Hirdetési feltételek: egész borítékoldal 800, féloldal 500, negyedoldal 300, nyolcadoldal 180 lei. Kisebb hirdetést nem fogadunk el. Notice petit soronként 20 lei. Félévre feladott hirdetésnél tizszázalék, egész évre feladottnál huszszázalék engedményt ad a kiadóhivatal.

